

Jak se píší dějiny Knihovny Akademie věd ČR v éře jedniček a nul

17.10.2022 - Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Povodně, výbuch, všeobjímající digitalizace... Jen stručný výběr, čemu Knihovna Akademie věd ČR za poslední dvě dekády musela čelit. Závod s přírodou, náhodami i pokrokem ale zvládá s lehkostí papíru. Od roku 2017 je v jejím čele Magdalena Vecková, která nás provedla po různých stránkách své instituce.

Jak jinak začít než otázkou, s jakými knihami jste strávila léto?

Začala jsem zlehka detektivním příběhem Dicka Francise, pak už na mě čekala sbírka rozličných žánrů. V Knihovně Akademie věd nám nedávno skončil sběr povídek do aktuálního ročníku literární soutěže Ilustory, v níž působím jako porotkyně. Pořádáme ji už třetím rokem. Má jedinou hlavní podmínku a zadání: napsat povídku na motivy předem dané historické knižní ilustrace. Přihlásit se může každý bez ohledu na věk či předchozí spisovatelské zkušenosti. Stejně tak se nekladou meze představivosti. Povídky, kterých se pokaždé sejde hodně, mi tak letos dělaly společnost na dovolené.

V Akademii věd působíte od roku 2005, od roku 2011 v Knihovně Akademie věd, kterou už pět let vedete. Nedá nám, abychom se nezeptali na ničivé povodně, které v srpnu 2002 zasáhly i naše pracoviště. Tehdy jste působila v úřadu Středočeského kraje a koordinovala obnovu území poničeného povodní. Co se vám po dvaceti letech vybaví?

Voda, zoufalství lidí, beznaděj – a také velká škola života. Pracovně jsem začínala a mohla lidem a především obcím pomoci alespoň „od stolu“. Dodnes obdivuji nasazení starostů, kteří vedení obce vykonávali při hlavním zaměstnání a současně řešili vlastní problémy způsobené velkou vodou.

Jak povodně zasáhly fondy Knihovny?

Naše fondy naštěstí voda nezaplavila. Knihovna spolupracovala okamžitě po povodni se zasaženými pracovišti Akademie věd a podílela se na záchraně jejich fondů – v Archeologickém ústavu na Klárově, v prostorách Archivu na břehu Vltavy v Zámčích, ve Filosofickém ústavu v Jilské. Mnoho dní dojížděli kolegové střídavě na postižená místa a doslova vyprošťovali knihy a časopisy z bahna. Mezi postiženými fondy byly také fotografie, filmy, mapy, diapozitivy či sbírkové předměty. Některé materiály však zničila voda nenávratně.

Jak jste nakládali s poškozenými knihami, které šlo zachránit?

V depozitáři v Jenštejně jsme vybudovali sušící stanici doplněnou dezinfekční jednotkou. Zachráněné knihy a časopisy vyjma vzácných tisků se provizorně zamrazily a posléze uložily na dva týdny do sušičky k vysoušení za optimální teploty. Poté prošly dezinfekcí. Do roka a do dne odešla zpět k majitelům poslední zachráněná kniha.

Když už jsme u neblahých výročí: příští rok uplyne deset let od výbuchu plynu v Divadelní ulici, který zdevastoval prostory knihovny... Jak jste se vyrovnávali s jeho následky?

Výpůjční služby jsme poskytovali v prostorách šatny již týden po výbuchu – na tři týdny vznikla v náhradním prostoru také provizorní studovna. Reprografické a knihařské centrum jsme opět uvedli do provozu po jedenadvaceti dnech. Začátkem června se veškeré služby vrátily do svých původních prostor. Tak rychlé zotavení nikdo krátce po výbuchu neočekával. Dokonce jsme využili situace a při

obnově prostor nově zařídili odpočinkovou místnost, která nyní mnohem více odpovídá svému jménu a těší se zájmu uživatelů.

Dvacet let od povodní, deset od výbuchu je dlouhá doba na bilancování. Jakou cestu knihovna za dvě dekády ušla?

Knihovna se vždy snažila držet krok s trendy u nás i ve světě a předvídat a přizpůsobovat služby. Jako jedna z prvních postupně přešla v katalogizaci od kartiček k databázím a začleňovala databáze či e-knihy do své nabídky. V roce 2000 získala přístup do *Web of Science*, tehdy unikátní světové databáze. V čase povodní také rychle nabývala na významu digitalizace. V detašovaném pracovišti v Jenštejně proto roku 2003 vzniklo digitalizační pracoviště. Po dvaceti letech je již samozřejmý přístup k elektronickým informačním zdrojům – EIZ. V roce 2015 jsme spustili jako jedni z prvních online registraci ke vzdálenému přístupu k EIZ. Nyní se chystáme používat BankID pro ještě větší bezbariérovost této služby.

Jak pandemie covidu-19 ovlivnila digitální vývoj knihovny a jaké projekty nyní vytváří si přečtete v pokračování rozhovoru v časopise *AB / Akademický bulletin*.

Ing. Magdaléna Vecková

V Knihovně Akademie věd ČR působí od roku 2011. V roce 2013 se ujala funkce zástupkyně ředitele a vedoucí odboru provozu a ekonomiky. Od roku 2017 vede knihovnu z pozice ředitelky, letos zahájila druhé funkční období v této funkci.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Jak-se-pisi-dejiny-Knihovny-Akademie-ved-CR-v-ere-jednicek-a-nul>